

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Charakter prawny terminu czynności sprawdzających (art. 307 § 1 k.p.k.)

Author: Radosław Koper

Citation style: Koper Radosław. (2020). Charakter prawny terminu czynności sprawdzających (art. 307 § 1 k.p.k.). "Ius Novum" (Vol. 14, Nr 2 (2020), s. 101-117), doi 10.26399/iusnovum.v14.2.2020.15/r.koper

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

CHARAKTER PRAWNY TERMINU CZYNNOŚCI SPRAWDZAJĄCYCH (ART. 307 § 1 K.P.K.)

RADOSŁAW KOPER*

DOI: 10.26399/iusnovum.v14.2.2020.15/r.koper

Problematyka czynności sprawdzających w rozumieniu art. 307 k.p.k. ściśle łączy się zarówno z zasadnością wszczynania postępowania przygotowawczego, jak i z sensem i celowością inicjowania w ogóle procesu karnego. Niniejsze opracowanie będzie więc nawiązywać do zagadnienia bardzo istotnego z punktu widzenia dobra społecznego przejawiającego się w ściganiu przestępstw i ich sprawców oraz z punktu widzenia dobra jednostkowego dotyczącego zabezpieczenia interesów osób potencjalnie (hipotetycznie) powiązanych z danym przestępstwem. Wywody będą skoncentrowane wokół wątku dotyczącego terminu czynności sprawdzających, przy czym chodzić będzie o sprecyzowanie jego charakteru prawnego. Ta kwestia jest różnie ujmowana w doktrynie i wcale nie straciła na aktualności, a wręcz przeciwnie. Brak jednorodności w tej materii nie sprzyja wykreowaniu stanu pewności prawnej, nawet jeśli praktyka zdaje się przyjmować jedno z postulowanych w tym zakresie rozwiązań. Poza tym można odnieść wrażenie, że współczesne wyzwania, przed jakimi stoi proces karny, między innymi w następstwie wpływu rozmaitych trendów społecznych, skłaniają do rozważenia nowego spojrzenia na sygnalizowaną kwestię.

Tytuł opracowania wprost wskazuje, że przedmiotem rozważań będą czynności sprawdzające w wersji klasycznej, od razu przywołującej na myśl instytucję prawną unormowaną w art. 307 k.p.k. Poza zakresem rozważań znajdują się więc inne wypadki weryfikacji informacji w ramach postępowania karnego¹.

Niemal powszechnie i słusznie przyjmuje się, że czynności sprawdzające z art. 307 k.p.k. nie są częścią (etapem, fazą czy formą) postępowania przygotowawczego,

* Radosław Koper, dr hab., prof. Uniwersytetu Śląskiego, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Karnego Procesowego; e-mail: radoslaw.koper@us.edu.pl; ORCID: 0000-0002-6447-8981

¹ Na ten temat np. B. Janusz, *Czynności sprawdzające prowadzone w stosunku do osoby podejrzananej chronionej immunitetem w polskim procesie karnym*, RPEiS 2005, nr 4, s. 200; K. Chałubek, *Specyfika czynności sprawdzających*, Prok. i Pr. 2012, nr 9, s. 120 i n.

ergo nie mają charakteru procesowego, ponieważ podejmowane są przed wszczęciem tego postępowania, aby ustalić zasadność lub dopuszczalność prowadzenia procesu, czyli aby zapobiec pochopnemu czy niezasadnemu wszczęciu tego procesu i aby wyeliminować naruszające zasadę legalizmu bezzasadne decyzje odmawiające wszczęcia postępowania². Mogłoby się zatem wydawać, że skoro czynności sprawdzające poprzedzają wszczęcie postępowania karnego, to nie stosuje się do nich przepisów k.p.k. regulujących terminy, a w rezultacie nie ma sensu prowadzić rozważań co do charakteru prawnego terminu tych czynności na podstawie reguł karnoprosesowych. Skoro bowiem te czynności nie są integralną częścią procesu, to dlaczego należałoby odnosić do nich to, co wynika z rozdziału 14 k.p.k., normującego ogólne reguły dotyczące terminów dokonywania czynności procesowych? Jak jednak trafnie zauważa się w literaturze, owe czynności nie są, co prawda, częścią postępowania przygotowawczego, ale są przeprowadzane na podstawie Kodeksu postępowania karnego, przy czym nie każda czynność przewidziana przez k.p.k. musi mieć charakter procesowy³. Poza tym, jak wynika z art. 307 § 2 i 3 k.p.k., w postępowaniu sprawdzającym nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu, czyli czynności mających wyraźne umocowanie prawnodowodowe. Jednakowoż dopuszczalne jest sporządzenie protokołu z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie lub wniosku o ściganie oraz przesłuchanie osoby zawiadamiającej w charakterze świadka. Oznacza to, że ustawodawca – na zasadzie wyjątku – koncesjonuje na rzecz postępowania sprawdzającego możliwość przeprowadzenia określonych czynności procesu karnego, ale jeśli będą one w postępowaniu sprawdzającym dokonywane, to tylko z uwzględnieniem rygorów karnoprosesowych, czyli zastrzeżonych dla czynności procesowych. W pełni zasadne jest zatem podejmowanie stosownych analiz na podstawie i z uwzględnieniem przepisów i reguł wynikających z k.p.k.

W ramach objaśnienia przedpola tematyki tytułowej, trzeba jeszcze doprecyzować jedną kwestię. Rozważanie charakteru prawnego terminu czynności sprawdzających dotyczy tylko tej sytuacji, w której ich źródłem jest zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Poza zasięgiem jest sytuacja sprawdzania przez organy ścigania – przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia – własnych informacji nasuwających przypuszczenie, że popełniono przestępstwo (art. 307 § 5 k.p.k.).

² Np. J. Tylman, *Institucja czynności sprawdzających w postępowaniu karnym*, Łódź 1984, s. 24, 27, 65; idem, *Postępowanie przygotowawcze w procesie karnym*, Warszawa 1998, s. 37; R. Kmiecik, *Postępowanie sprawdzające a czynności sprawdzenia „własnych informacji”*, Prok. i Pr. 2005, nr 10, s. 44; F. Prusak, *Pociągnięcie podejrzanego do odpowiedzialności w procesie karnym*, Warszawa 1973, s. 149, 152–153; S. Stachowiak, *Wszczęcie postępowania przygotowawczego a czynności sprawdzające*, Prok. i Pr. 1999, nr 9, s. 7, 9; idem, *Źródła informacji o popełnionym przestępstwie w polskim postępowaniu karnym*, Prok. i Pr. 2005, nr 2, s. 36; B. Janusz, *Czynności...*, op. cit., s. 199; P. Tomaszewski, *Funkcjonowanie czynności sprawdzających*, WPP 1983, nr 2, s. 114; J. Łupiński, *Odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego*, Prok. i Pr. 2007, nr 5, s. 126; A. Choromańska, M. Porwisz, *Zasada legalizmu a reakcja Policji na popełnione przestępstwo*, w: B. Dudzik, J. Kosowski, I. Nowikowski (red.), *Zasada legalizmu w procesie karnym*. T. 1, Lublin 2015, s. 120.

³ J. Tylman, *Institucja...*, op. cit., s. 26.

Nie sposób zaprzeczyć, że termin czynności sprawdzających, określony w art. 307 § 1 k.p.k., nie znajduje tutaj zastosowania, gdyż w § 5 omawianego przepisu znalazło się odesłanie tylko do § 2, z ewidentnym pominięciem uregulowania § 1. Tak też, akcentując brak *de facto* ustawowego terminu tych czynności, w razie sprawdzania „własnych informacji”, podkreśla się w literaturze⁴.

Z tego, co dotychczas powiedziano, wynika, że ustawowe wskazanie terminu czynności sprawdzających immanentnie wiąże się z istotą sytuacji, której dotyczy. Wszak przekazanie informacji o przestępstwie – jako forma współdziałania społeczeństwa z organami wymiaru sprawiedliwości – posiadającej cechy zawiadomienia o przestępstwie⁵, umożliwia nie tylko podjęcie czynności sprawdzających, gdy zostanie oczywiście stwierdzone, że dane przytoczone w tym zawiadomieniu są niewystarczające do wszczęcia postępowania. Musi ponadto implikować możliwość dokonania tych czynności tylko w ściśle określonym terminie. Dzieje się tak dlatego, że złożenie wspomnianego zawiadomienia powoduje powstanie po stronie organu ścigania obowiązku odniesienia się do informacji tam zawartych. Czas przeznaczony na weryfikację dokonywaną przez organ ścigania nie jest bynajmniej kwestią obojętną. Owe czynności mogą – choć nie muszą – stanowić swoistą zapowiedź uruchomienia w przyszłości maszyny karnoprocesowej równoznacznej z ograniczeniem praw obywatelskich. Poza tym, omawiane czynności leżą w interesie wymiaru sprawiedliwości, aby nie dochodziło do wszczynania zbędnych postępowań i by nie marnotrawić czasu i kosztów, ale też żeby nie angażować niepotrzebnych sił i środków. W doktrynie trafnie ujęto te zależności, wskazując, że z jednej strony pojawia się walor w postaci zabezpieczenia interesu obywatela przed bezzasadnym lub przedwczesnym wszczęciem przeciwko niemu postępowania karnego, zaś z drugiej – chodzi o zabezpieczenie interesu publicznego w ściganiu przestępstw⁶. Wskazane gwarancje ze swej istoty powinny zrealizować się w terminie możliwie jak najkrótszym, ale zarazem uwzględniającym możliwości praktyki. Innymi słowy, winien być to termin, który będzie stanowił rękojmię, że nie dojdzie do wywołania szkód w zakresie interesu społecznego czy stanu niepewności lub uszczerbku w zakresie interesu indywidualnego jednostki (osoby podejrzewanej o popełnienie przestępstwa, hipotetycznego pokrzywdzonego). Chodzi o konieczność podjęcia

⁴ Zob. np. R.A. Stefański, w: Z. Gostyński (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz. T. II*, Warszawa 1998, s. 53; J. Grajewski, w: J. Grajewski, L.K. Paprzycki, M. Płachta, *Kodeks postępowania karnego. T. I. Komentarz do art. 1–424*, Kraków 2003, s. 732; S. Stachowiak, *Wszczęcie...*, op. cit., s. 10; B. Janusz, *Czynności...*, op. cit., s. 199; B. Szyprowski, *Postępowanie sprawdzające w procesie karnym*, Prok. i Pr. 2007, nr 7–8, s. 168; J. Łupiński, *Czas trwania postępowania sprawdzającego*, Prok. i Pr. 2011, nr 10, s. 99–100; K.T. Boratyńska, P. Czarnecki, w: A. Sakowicz (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 792.

⁵ J. Karaźniewicz, *Zawiadomienie o przestępstwie jako forma inicjowania postępowania karnego – zagadnienia wybrane*, w: R. Olszewski (red.), *Artes serviunt vitae sapientia imperat. Proces karny sensu largo. Rzeczywistość i wyzwania. Księga jubileuszowa Profesora Tomasza Grzegorzycy z okazji 70. urodzin*, Warszawa–Łódź 2019, s. 264; S. Cora, *Podstawy społecznego obowiązku zawiadomienia o przestępstwie. Problematyka art. 304 § 1 k.p.k., art. 113 § 1 k.k.s. i art. 4 § 1 i 2 u.p.n.*, w: W. Cieślak, S. Steinborn (red.), *Profesor Marian Cieślak – osoba, dzieło, kontynuacje*, Warszawa 2013, s. 681.

⁶ F. Prusak, *Postępowanie sprawdzające w nowym k.p.k., „Problemy Praworządności”* 1971, nr 2, s. 28; Z. Młynarczyk, *Czynności sprawdzające i odmowa wszczęcia postępowania karnego*, Prok. i Pr. 1995, nr 5, s. 108.

decyzji o wszczęciu postępowania przygotowawczego, gdy tylko ustali się istnienie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa (art. 303 k.p.k.), co ma istotne znaczenie w aspekcie przyszłego przeprowadzania i zabezpieczania dowodów oraz zapewnienia właściwej (w tym szybkiej) reakcji karnej. Należy chronić przed bezzasadnym wszczynaniem procesu, ponieważ bezpodstawne postępowanie powoduje nieusprawiedliwione dolegliwości wobec osoby ściganej⁷ (zwłaszcza w jej środowisku, choć nie tylko), z samego faktu prowadzenia przeciwko niej postępowania. Osoba zawiadamiająca o przestępstwie musi być natomiast w miarę szybko poinformowana o wynikach weryfikacji organu ścigania, co zyskuje wyjątkowo na znaczeniu w odniesieniu do pokrzywdzonego.

Powyższe stwierdzenia mają zasadnicze znaczenie dla tematyki tytułowej. Określenie charakteru prawnego terminu czynności sprawdzających to *de facto* wskazanie rzeczywistej rozpiętości czasowej, w obrębie której można owe czynności przeprowadzać. W zależności bowiem od tego, czy ten sam termin ma charakter rygorystyczny lub bardziej elastyczny, odcinek czasu przeznaczony na czynności sprawdzające może jednak w rzeczywistości różnie się kształtować, co niekiedy nie i nie zawsze będzie korzystne w relacji do interesu społecznego lub indywidualnego.

Jak stanowi art. 307 § 1 k.p.k., czynności sprawdzające należy przeprowadzić w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie, ponieważ w tym czasie trzeba wydać postanowienie o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia. O tym, że przed upływem tego okresu należy wydać jedną z tych dwóch decyzji, świadczy wyraźnie treść powołanego przepisu, gdzie powiązано wprost wydanie stosownej decyzji ze sprawdzaniem danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie: „W tym wypadku (w razie prowadzenia czynności sprawdzających – przyp. R.K.) postanowienie o wszczęciu śledztwa albo o odmowie wszczęcia należy wydać najpóźniej w terminie (...)”. Termin 30 dni jest więc ściśle i wyłącznie związany z potrzebą przeprowadzenia postępowania sprawdzającego⁸, zaś wszczęcie lub odmowa wszczęcia to formy jego zakończenia.

Tak zarysowana konstrukcja omawianego terminu pozwala stwierdzić, że ma on oczywiście charakter ustawowy, jest ściśle określony przez przepis, wiąże organ ścigania i jest maksymalny, to znaczy przed jego upływem należy najpóźniej przeprowadzić czynności sprawdzające. Wyliczone cechy terminu dokonywania tych czynności mają pierwszorzędne znaczenie podczas próby zdekodowania jego charakteru prawnego. Przede wszystkim widać chociażby, że rozstrzygnięcie tej kwestii musi mieścić się w granicach kategoryzacji obejmującej terminy ustawowe. Należy podzielić zapatrywanie doktryny, iż terminy ustawowe dzielą się na stanowcze i niestawcze (instrukcyjne, porządkowe), przy czym w obrębie grupy tych stanowczych można wyróżnić terminy prekluzyjne, zawite i inne (pozostałe)

⁷ J. Tylman, *Istota i formy wszczęcia postępowania karnego w sprawach publicznoskargowych*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Iuridica” 1985, nr 22, s. 32.

⁸ J. Tylman, *Instytucja...*, op. cit., s. 186; Z. Szatkowski, *Czynności sprawdzające w ujęciu kodeksu postępowania karnego*, „Problemy Kryminalistyki” 1970, nr 84, s. 187.

terminy stanowcze⁹. Zamieszczone w art. 307 § 1 k.p.k. określenie „najpóźniej” należy zapewne odczytywać w ten sposób, iż termin czynności sprawdzających nie powinien być przekroczony, a zatem nie dalej niż przed upływem 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o przestępstwie organ ścigania powinien wydać postanowienie o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego. W tym kontekście nie ma wątpliwości, że czynności sprawdzające powinny trwać możliwie krótko, a czas ich trwania trzeba dostosować do realiów i potrzeb konkretnej sprawy oraz rodzaju wątpliwości podlegających wyjaśnieniu¹⁰. Te konstatacje mogą wszak okazać się niewystarczające dla sprecyzowania charakteru prawnego omawianego terminu. Słusznie bowiem wskazuje się w literaturze, że podstawowym kryterium pozwalającym rozstrzygnąć o charakterze danego terminu są skutki prawne, jakie wiążą się z jego upływem¹¹.

W literaturze dostrzegalne są cztery zasadnicze stanowiska w przedmiocie charakteru prawnego analizowanego terminu, przy czym poszczególni autorzy różnią się także co do sposobu ujęcia skutków przekroczenia tego trzydziestodniowego okresu.

Pierwszy pogląd zasadza się na twierdzeniu o instrukcyjnym charakterze terminu prowadzenia czynności sprawdzających. Jednakże zwolennicy tego zapatrywania nie są właśnie zgodni w kwestii konsekwencji przekroczenia terminu 30 dni. Niektórzy argumentują, że w takiej sytuacji czynności prowadzone po upływie wskazanego terminu zachowują skuteczność, w tym także jest skuteczne postanowienie o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia, natomiast zgodnie z istotą terminu instrukcyjnego w grę wchodzi jedynie skutki dyscyplinarne dla pracowników organów śledczych¹². Inni autorzy stoją na stanowisku, że przekroczenie rozważanego terminu powoduje, że organ ścigania jest zobowiązany do wydania postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia (a w razie niepotwierdzenia w toku procesu faktu popełnienia przestępstwa należy postępowanie umorzyć), natomiast nie może odmówić wszczęcia, bo zgodnie z treścią art. 307 § 1 k.p.k. taką decyzję można wydać najpóźniej w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie¹³. Jest też dostrzegalne zapatrywanie następujące: gdy powodem niezakończenia czynności sprawdzających w wymaganym terminie jest obiektywna przeszkoda (np. zlecenie kontroli i oczekiwanie na jej wyniki), należy niezwłocznie

⁹ Np. K. Marszał, *Proces karny. Zagadnienia ogólne*, Katowice 2013, s. 297–298. Por. I. Nowikowski, *Terminy w kodeksie postępowania karnego*, Lublin 1988, s. 17–25.

¹⁰ J. Tylman, *Postępowanie...*, op. cit., s. 38–39; B. Szyprowski, *Postępowanie...*, op. cit., s. 169.

¹¹ I. Nowikowski, *Terminy...*, op. cit., s. 16.

¹² J. Tylman, w: R.A. Stefański (red.), *System Prawa Karnego Procesowego. T. X. Postępowanie przygotowawcze*, Warszawa 2016, s. 234; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarze Zakamyczka wraz z komentarzem do ustawy o świadku koronnym*, Kraków 2003, s. 778; M. Kurowski, w: D. Świecki (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz. T. 1. Art. 1–424*, Warszawa 2018, s. 1158; M.R. Jasińska, *Źródła informacji o popełnionym przestępstwie*, Szczecin 2016, s. 238–239.

¹³ B. Szyprowski, *Postępowanie...*, op. cit., s. 171, 180. Autor ten nie uniknął jednak pewnej sprzeczności w swoich wywodach, gdyż zaznaczył także, że w wyniku przekroczenia omawianego terminu należy niezwłocznie podjąć decyzję o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia, choć dopuszczalność tej drugiej opcji uzależnia od tego, by niewykonane czynności nie miały istotnego znaczenia dla oceny ewentualnego zaistnienia przestępstwa, zob. s. 169.

wydać postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa, co nie przesądza ostatecznej późniejszej decyzji w kwestii jego wszczęcia¹⁴.

Według drugiego stanowiska, gdy postępowanie sprawdzające w terminie 30 dni nie doprowadziło do wyjaśnienia wątpliwości, należy wszcząć postępowanie przygotowawcze. Jednakże nie określono wprost charakteru prawnego tego terminu¹⁵, choć można jedynie domniemywać, że chodzi tutaj o traktowanie go jako maksymalnego.

Zwolennicy trzeciego poglądu zaakcentowali, że wspomniany termin 30 dni nie ma charakteru instrukcyjnego. I w tym wypadku nie wskazano wprost rodzaju terminu, ograniczając się do wzmianki, iż u jego podłoża leży interes gwarancyjny wymiaru sprawiedliwości. Zaznaczono, że: 1) niezakończenie postępowania sprawdzającego w tym terminie implikuje konieczność wydania postanowienia o odmowie wszczęcia, gdyż w żadnym wypadku nie jest dopuszczalne przedłużanie tego okresu, nawet w trybie nadzoru prokuratorskiego, 2) gdy w tym terminie nie wszczęto postępowania, oznacza to odmowę ścigania, ponieważ zaniechanie wydania decyzji o wszczęciu w ustawowym terminie jest równoznaczne *ex lege* z odmową wszczęcia¹⁶.

I wreszcie trzeba wskazać na czwarty pogląd, zgodnie z którym omawiany termin należy do grupy terminów stanowczych dla organów procesowych. W zakresie określenia skutków prawnych niedotrzymania terminu widoczne są dwa mocno różniące się zapatrywania. Uzasadniając powyższą tezę, podkreślono więc, że czynności podjęte z naruszeniem tego terminu są skuteczne (pomimo że jest on maksymalny), natomiast zachodzi formalna wadliwość przejawiająca się w pewnej konsekwencji procesowej występującej w razie jego niezachowania, a jest nią złożenie zażalenia na bezczynność organu ścigania (art. 306 § 3 k.p.k.)¹⁷. W ramach doprecyzowania wskazuje się też, że nie można przyjmować automatyzmu skutku prawnego z chwilą upływu omawianego terminu, ponieważ zasada prawdy materialnej musi tutaj przeważać nad zasadą szybkości, a w rezultacie trzeba zakładać relatywizm uwarunkowany charakterem wątpliwości wymagających wyjaśnienia lub zawiłością danej sprawy, co z kolei oznacza, że wolno prowadzić niezbędne czynności po upływie owych 30 dni, jeśli są one niezbędne do prawidłowego rozstrzygnięcia o przedmiocie postępowania¹⁸. Z drugiej strony akcentuje się, że jest to termin maksymalny, którego nie wolno w żadnym wypadku przekroczyć, a gdy do tego dojdzie, to niezależnie od możliwości złożenia wspomnianego zażalenia na bezczynność, należy wydać postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa lub

¹⁴ Z. Brodzisz, w: J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2020, s. 786.

¹⁵ J. Grajewski, w: J. Grajewski, L.K. Paprzycki, M. Płachta, *Kodeks...*, op. cit., s. 731.

¹⁶ F. Prusak, *Postępowanie...*, op. cit., s. 43; idem, *Pociągnięcie...*, op. cit., s. 160–161. To stanowisko popiera ogólnie B. Janusz, *Czynności...*, op. cit., s. 198.

¹⁷ I. Nowikowski, *Terminy...*, op. cit., s. 70; J. Łupiński, *Czas...*, op. cit., s. 105–107.

¹⁸ Uwypuklono, że zasadą powinna być nienaruszalność maksymalnego terminu 30 dni, o ile nie stoi to w sprzeczności z realizacją celu postępowania sprawdzającego w drodze dalszych czynności tego typu, zob. J. Łupiński, *Czas...*, op. cit., s. 108–110.

dochodzenia (co nie stoi na przeszkodzie możliwości późniejszego wszczęcia w tej samej sprawie na podstawie materiałów uzyskanych w późniejszym terminie)¹⁹.

Jak widać – w zakresie rozważanej kwestii zauważalna jest cała mozaika rozmaitych, często wykluczających się wzajemnie stanowisk. Zanim zostanie przeprowadzona ich analiza, z zakresu rozważań należy wykluczyć termin zawity. Termin prowadzenia czynności sprawdzających nie dotyczy przecież wnoszenia środka zaskarżenia, ale co najważniejsze – ustawa go za zawity nie uznaje (art. 122 k.p.k.), a w k.p.k. trudno dostrzec skutek bezskuteczności czynności będący trzecim kryterium zawitości terminu.

Zważyć więc należy, że analiza przepisów k.p.k. nie prowadzi do wyodrębnienia i wskazania wyraźnych skutków przekroczenia terminu zarezerwowanego dla czynności sprawdzających.

Powoływana przez niektórych autorów możliwość wniesienia skargi na bezczynność, o której mowa w art. 306 § 3 k.p.k., niekoniecznie może taką funkcję pełnić. Przyznanie osobie lub instytucji zawiadamiającej o przestępstwie prawa złożenia zażalenia do prokuratora nadrzędnego albo powołanego do nadzoru nad organem, któremu złożono zawiadomienie, gdy w ciągu 6 tygodni nie zostanie powiadomiona o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, było podyktowane oczywistymi względami²⁰. Chodziło o zadekretowanie gwarancji zasady legalizmu i zasady szybkości, zmobilizowanie organów ścigania do sprawnego rozpatrywania zawiadomień o przestępstwie, co ma niebagatelne znaczenie z punktu widzenia podmiotu składającego takie zawiadomienie, a zwłaszcza pokrzywdzonego²¹. Termin 6 tygodni wykazuje niewątpliwe powiązania z terminem czynności sprawdzających. Oznacza to, że przed upływem 30 dni od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie należy wydać postanowienie o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia, a 2 tygodnie, które jeszcze pozostały, muszą być przeznaczone na powiadomienie podmiotu zawiadamiającego o wydaniu jednej z tych decyzji (w wypadku odmowy wszczęcia – postanowienie musi być doręczone).

Nie wydaje się jednak, aby wskazane zażalenie dotyczyło tylko tej sytuacji, w której uprzednio przeprowadzono postępowanie sprawdzające. Co prawda termin do wniesienia tego zażalenia jest dopasowany do terminu czynności sprawdzających, ale unormowanie art. 306 § 3 k.p.k. może znaleźć zastosowanie także wtedy, gdy organ ścigania nie podjął tych czynności, wykazując się wyjątkową opieszałością w zakresie wydania rozstrzygnięcia dotyczącego zasadności czy

¹⁹ R.A. Stefański, w: Z. Gostyński (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 53.

²⁰ Szerzej na temat owej skargi zob. np. K. Dudka, *Zażalenie na bezczynność organu procesowego – uwagi de lege ferenda*, Prok. i Pr. 2006, nr 12, s. 144–149.

²¹ Przyjąć bowiem trzeba, że zamieszczone w art. 306 § 3 k.p.k. określenie „osoba lub instytucja, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie” jest tak pojemne, że obejmuje swym zakresem także pokrzywdzonego. Wprawdzie treść art. 305 § 4, art. 306 § 1 i 1a k.p.k. mogłaby skłaniać do odmiennego wniosku, jednakże taka wykładnia byłaby antygwarancyjna. Za odnośnieniem regulacji art. 306 § 3 k.p.k. do pokrzywdzonego opowiedziała się np. K. Dudka, *Zażalenie...*, op. cit., s. 144, zaś przeciwko np. R.A. Stefański, w: idem (red.), *System Prawa Karnego Procesowego. T. X. Postępowanie przygotowawcze*, Warszawa 2016, s. 720–721.

dopuszczalności wszczynania procesu, a tym samym bezczynnością w zakresie poinformowania podmiotu zawiadamiającego o losach sprawy. Kodeks postępowania karnego nie różnicuje zażaleń na bezczynność organu ścigania w zależności od tego, czy były prowadzone czynności sprawdzające czy też nie, a w rezultacie termin do wniesienia owego zażalenia został wyznaczony ogólnie w odniesieniu do obu sytuacji²². Niczego nie zmienia w tej materii wynikający z art. 305 § 1 k.p.k. nakaz wydania postanowienia o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie. Gdy organ ścigania dosłownie nie zrobił nic w ciągu 6 tygodni od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie, wówczas dopiero zażalenie wniesione w trybie art. 306 § 3 k.p.k. może stanowić dla prokuratora nadrzędnego lub powołanego do sprawowania nadzoru źródło informacji o zaniechaniach podległego mu organu. Należy jeszcze zwrócić uwagę na jedną okoliczność, która świadczy o tym, że skarga na bezczynność nie dotyczy tylko przedłużenia terminu do prowadzenia czynności sprawdzających. Możliwość wniesienia tej skargi została unormowana w art. 306 k.p.k. – przepisie regulującym tryb zaskarżania postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa i po regulacjach art. 303 i 305 k.p.k. dotyczących głównie problematyki wszczęcia. Nie została unormowana w art. 307 k.p.k., przy okazji uregulowania odnoszącego się do postępowania sprawdzającego. Wykładnia systemowa wskazuje zatem, że skutek określony w art. 306 § 3 k.p.k. nie ma charakteru autonomicznego w relacji do tego postępowania. Inna rzecz, że można powątpiewać, czy jest to w ogóle skutek, czy bardziej uprawnienie pozwalające na kontrolę organu ścigania²³.

Nie wydaje się ponadto, aby wpływ trzydziestodniowego okresu z art. 307 § 1 k.p.k. miał skutkować obligatoryjnym wszczęciem postępowania. Treść powołanego przepisu nie pozwala na wysnucie tezy o automatyzmie w tym zakresie. Aby można było wszcząć śledztwo lub dochodzenie, trzeba przecież stwierdzić istnienie podstawy polegającej na uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, a ponadto brak negatywnych przesłanek procesowych wyłączających dopuszczalność prowadzenia procesu. Przeciwno przyjmowaniu takiego automatyzmu świadczy także represyjny charakter procesu karnego. Jak wyżej podkreślano, wszczęcie śledztwa lub dochodzenia wywołuje daleko idące skutki prawne – zwłaszcza gdy jest przedwczesne – w sferze praw i wolności człowieka. W konsekwencji niezakończenie czynności sprawdzających w ustawowym terminie nie może uzasadniać tylko z tego powodu wydania postanowienia o wszczęciu²⁴. Mogłoby to oznaczać niepotrzebne skierowanie podejrzenia na daną osobę, która mogłaby ponieść negatywne konsekwencje wynikające z faktu zainteresowania się nią organów ścigania, nie wspominając już o niepotrzebnych niekiedy kosztach, czyli negatywach dla szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości²⁵. Racjonalnie brzmi ponadto argument praktyczny, wskazujący na niecelowość wszczynania procesu, gdy do

²² R.A. Stefański, *Zażalenie na bezczynność w zakresie rozpoznania zawiadomienia o przestępstwie*, Prok. i Pr. 2014, nr 6, s. 11.

²³ Por. R.A. Stefański, w: idem (red.), *System...*, op. cit., s. 716.

²⁴ Z. Brodzisz, w: J. Skorupka (red.), *Kodeks...*, op. cit., s. 786.

²⁵ M.R. Jasińska, *Źródła...*, op. cit., s. 239.

zakończenia czynności sprawdzających może wystarczyć kilka dni więcej ponad okres trzydziestodniowy, a w trakcie tych dodatkowych dni można by dokonać czynności pozwalających stwierdzić brak podstawy do wszczęcia śledztwa lub dochodzenia²⁶. Nie antycypując dalszych rozważań, należy stwierdzić, że sposób ujęcia charakteru prawnego omawianego terminu powinien, przynajmniej w jakimś minimalnym stopniu, uwzględniać aspekty praktyczne tego zagadnienia.

Nie zasługuje także na aprobatę pogląd zastrzegający niemożność odmowy wszczęcia postępowania po upływie 30 dni od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie, w warunkach istnienia możliwości wszczęcia postępowania w razie przekroczenia owego terminu. Takie zróżnicowanie jest nieuzasadnione w świetle treści art. 307 § 1 k.p.k., gdzie nie wprowadzono żadnej dyferencjacji tego rodzaju. Poza tym, niezwłoczność wydania postanowienia stanowiącego formę reakcji na zawiadomienie o przestępstwie, o którym to postanowieniu mowa w art. 305 § 1 k.p.k., nie dotyczy przecież tylko wszczęcia postępowania, odnosząc się także do decyzji odmownej, a zatem trudno w tym uregulowaniu dopatrzeć się argumentu wspierającego kontestowane stanowisko.

Krytycznie należy się także odnieść do zapatrywania zakładającego konkludentny charakter odmowy ścigania w razie, gdyby nie doszło do wszczęcia postępowania w terminie prowadzenia czynności sprawdzających. Założenie o odmowie ścigania następującej *ex lege*, czyli bez wydawania stosownej decyzji w formie postanowienia, jest w istocie antygarancyjne, ponieważ odbiera pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi możliwość zaskarżenia zażaleniem takiego rozstrzygnięcia²⁷.

Trzeba przyznać, że całkiem pozytywne odczucia wywołuje zapatrywanie o konieczności wydania postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia. Jawi się ono jako w pewnym sensie naturalna konsekwencja niezakończenia postępowania sprawdzającego w okresie 30 dni. Skoro bowiem organ ścigania nie zdołał za pomocą czynności sprawdzających wystarczająco ustalić, czy zachodzi podstawa do wszczęcia postępowania przygotowawczego, to należałoby odmówić ścigania, aby nie narażać określonych osób na niekorzystne skutki związane ze skierowaniem przeciwko nim ścigania karnego (także w postaci faktycznej), Skarbu Państwa na niepotrzebne koszty, a pracowników tychże organów – na angażowanie zbędnych środków. W opozycji do tego założenia pozostają jednak względy praktyczne, wyżej akcentowane, bo nie można tracić z pola widzenia zasady prawdy, „promieniującej” także na postępowanie sprawdzające na etapie przedprocesowym.

W tym kontekście opory budzi koncepcja prowadzenia czynności sprawdzających z przekroczeniem trzydziestodniowego terminu w każdym wypadku, gdy wymaga tego nieodzowność osiągnięcia celów postępowania karnego. Problem w tym, że tak nieostre sformułowania, dozwalające na zignorowanie wskazanego terminu, mogą stanowić asumpt do arbitralnych działań, znacznie wykraczających ponad okres 30 dni, co w rezultacie może nawet w krańcowych wypadkach prowadzić do dokonywania czynności sprawdzających w czasie dłuższym niż okres

²⁶ Ibidem.

²⁷ I. Nowikowski, *Terminy...*, op. cit., s. 69.

6 tygodni z art. 306 § 3 k.p.k. Byłoby to zresztą istotne podważenie rygoru określonego w art. 307 § 1 k.p.k., zawierającego się w słowie „najpóźniej”.

Przechodząc do ostatniej części rozważań, rozstrzygających problem tytułowy, należy najpierw podkreślić, że nie istnieją racje usprawiedliwiające uznanie terminu z art. 307 § 1 k.p.k. za inny termin stanowczy. Autorzy optujący za tym rozwiązaniem używali, co prawda, określenia „termin stanowczy dla organów procesowych”, jednakże przyjęta przez nich konstrukcja w dużym zakresie odpowiada koncepcji pozostałych terminów stanowczych. Chodzi o terminy, których przekroczenie nie rodzi bezskuteczności czynności, ale możliwe są inne skutki procesowe określone przez przepis prawa procesowego. W ramach egzemplifikacji można wskazać na: a) termin przerwy w rozprawie – jego przekroczenie powoduje, że rozprawę uważa się za odroczoną (art. 401 § 2 w zw. z art. 402 § 3 k.p.k.), b) termin odroczenia ogłoszenia wyroku – jego przekroczenie powoduje konieczność prowadzenia rozprawy od początku (art. 411 § 1 i 2 k.p.k.), c) termin jaki musi upłynąć między doręczeniem zawiadomienia o rozprawie a datą rozprawy – niezachowanie tego terminu powoduje, że na wniosek oskarżonego lub obrońcy rozprawa podlega odroczeniu (art. 353 § 1 i 2 k.p.k.). Zestawienie wskazanych sytuacji z sytuacjami unormowanymi w art. 307 § 1 i art. 306 § 3 k.p.k. pokazuje, że są to dwie grupy różnych wypadków. Nie dość bowiem, że skutek unormowany w art. 306 § 3 k.p.k. nie jest autonomiczny, gdy idzie o przekroczenie terminu czynności sprawdzających, co już wyżej zaakcentowano, a co stanowi wyraźną różnicę w stosunku do wskazanych przykładowo innych terminów stanowczych (poszczególne skutki przekroczenia tych terminów są znamienne tylko dla sytuacji, których one dotyczą), to dochodzi jeszcze jedna istotna okoliczność. Mianowicie, w unormowaniach art. 401 § 2 w zw. z art. 402 § 3, art. 411 § 1 i 2 oraz art. 353 § 1 i 2 k.p.k. zastosowano tę samą metodę wskazania skutków przekroczenia tych terminów. Przy okazji regulowania danego terminu lub w związku z tą regulacją wskazano wprost skutek jego naruszenia („w razie niezachowania”, „w razie przekroczenia”). W ten sposób tenże skutek jest bezpośrednio powiązany z terminem, do którego się odnosi. Tymczasem konstrukcja rozwiązania wynikającego z art. 306 § 3 k.p.k. dowodzi, że jego związki z przekroczeniem terminu czynności sprawdzających są co najwyżej pośrednie. Suma wskazanych argumentów przemawia zatem za odmową kwalifikowania terminu z art. 307 § 1 k.p.k. jako pozostałego terminu stanowczego.

W polu rozważań pozostają dwie opcje: termin prekluzyjny i instrukcyjny.

Za tą pierwszą możliwością, oznaczającą bezskuteczność czynności po upływie terminu (niedopuszczalność dokonania czynności), przemawia kategoriyczny charakter terminu postępowania sprawdzającego wynikający z użycia zwrotu „najpóźniej”. Nie można nad tym faktem przejść do porządku dziennego, gdyż byłoby to negowanie czegoś, czego zanegować się nie da. Można odnieść wrażenie, że intencją ustawodawcy było, aby rozważany termin był maksymalny, to znaczy aby nie dochodziło do jego naruszenia. Inna rzecz, czy ów zwrot językowy ma w tym kontekście znaczenie dosłowne.

Warto podkreślić, że normując terminy prekluzyjne w k.p.k., ustawodawca z reguły używa sformułowań mocno i niezbitnie podkreślających zakaz przekroczenia danego terminu (np. „Niedopuszczalne jest (...)” – art. 524 § 3 k.p.k.,

„Po upływie roku (...) może uchylić lub zmienić postanowienie albo jego uzasadnienie jedynie na korzyść podejrzanego”). Jak się jednak okazuje, nie zawsze tak jest, ponieważ o charakterze terminu może zdecydować jego kontekst normatywny. Przykładu dostarcza uregulowanie art. 237 § 2 zd. drugie k.p.k., gdzie sąd ma 5 dni na wydanie postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia zarządzenia prokuratora o zastosowaniu podsłuchu w wypadku niecierpiącym zwłoki. Mogłoby się wydawać, że jest to termin instrukcyjny. Jednakże fakt, że niezatwierdzenie implikuje konieczność zniszczenia wszystkich utrwalonych zapisów, a w grę wchodzi stwierdzenie, czy podsłuch, jako dotkliwa ingerencja w sferę swobód obywatelskich, jest w ogóle legalny (bez decyzji sądowej zatwierdzającej stosowanie tego środka jest on legalny jedynie warunkowo), mogą uzasadniać przyjęcie, że mamy tutaj do czynienia z terminem prekluzyjnym dotyczącym bardzo ważnej kwestii gwarancyjnej²⁸. Taki kierunek wykładni może być wszakże uznany za dyskusyjny, ponieważ regulacja ustawowa nie jest jednoznaczna.

Analogiczne refleksje nasuwają się w odniesieniu do terminu czynności sprawdzających. Ważne względy gwarancyjne mogą uzasadniać z jednej strony traktowanie tego terminu jako prekluzyjnego. Z drugiej – względy praktyki i fakt, że jest to termin adresowany do organu procesowego, mogą świadczyć na rzecz przypisania mu cechy instrukcyjności.

Pod nazwą „termin instrukcyjny” kryją się terminy, których przekroczenie nie powoduje żadnych negatywnych skutków w sferze procesowej, natomiast za ich niedochowanie mogą ewentualnie grozić sankcje dyscyplinarne. Wiele terminów przeznaczonych na dokonanie czynności procesowej przez organ postępowania karnego to właśnie terminy instrukcyjne. Należy zauważyć, że ustawodawca w różny sposób je określa. W wypadku terminu na sporządzenie aktu oskarżenia lub podjęcie innej decyzji finalizującej postępowanie przygotowawcze ustawodawca użył czasowników: „sporządza”, „zatwierdza”, „wydaje”, czyli określił pozbawionych cechy kategoryczności (art. 331 § 1 k.p.k.). Z kolei w wypadku uregulowania kwestii odroczenia sporządzenia uzasadnienia postanowienia posłużono się sformułowaniem językowym „można (...) na czas do 7 dni” (art. 98 § 2 k.p.k.). Wyższy stopień rygoryzmu jest zauważalny w odniesieniu do terminu przeznaczonego na sporządzenie uzasadnienia wyroku („Uzasadnienie wyroku powinno być sporządzone w ciągu 14 dni (...)

”), ale ów rygoryzm zostaje złagodzony przez możliwość przedłużenia tego terminu na czas oznaczony przez prezesa sądu (art. 423 § 1 k.p.k.). Wskazane przykłady terminów instrukcyjnych różnią się wszak od terminu czynności sprawdzających, ponieważ w przepisach normujących owe terminy nie użyto określeń nadających im charakter stanowczy albo też kontekst uregulowania nie świadczy o tym, że nie istnieje możliwość dokonania danej czynności w terminie późniejszym. Tymczasem termin przewidziany w art. 307 § 1 k.p.k. sprawia wrażenie ostatecznego w tym sensie, że ewidentnie okres 30 dni należałoby traktować jako maksymalny. Jednakże słowo „najpóźniej” da się zapewne tutaj interpretować przez pryzmat mobilizowania organów ścigania do szybszego dokonywania

²⁸ Por. analogiczne argumenty: J. Skorupka, *Krytycznie o stanowisku Sądu Najwyższego w kwestii legalności kontroli rozmów telefonicznych*, Prok. i Pr. 2011, nr 4, s. 16–17.

czynności, gdy sankcje dyscyplinarne są pomyślane jako wystarczająca gwarancja zachowania terminu. Nie da się ukryć, że na tle wskazanych wyżej przykładów terminów prekluzyjnych, w roztrząsanym przypadku z art. 307 § 1 k.p.k. stopień kategoryczności i ostateczności jest niższy.

Jak zatem rozwikłać ten dylemat? Prawdopodobnie we wskazanym przepisie unormowano termin instrukcyjny. Ta konkluzja uzyskuje jednak minimalną przewagę nad tezą o jego prekluzyjnym charakterze.

Można żywić wątpliwości, czy obwarowanie tego terminu prekluzyjnością nie byłoby rozwiązaniem zbyt daleko idącym w tym sensie, że całkowicie zablokowano by możliwość prowadzenia czynności sprawdzających, gdyby nie udało się w terminie 30 dni wyjaśnić wszystkich potencjalnych wątpliwości. Podany wyżej przykład jednego z autorów dotyczący brakujących kilku dni do rozstrzygnięcia kwestii zasadności lub dopuszczalności wszczęcia procesu jest w tej mierze bardzo wyrazisty. Można się zastanawiać nad wydłużeniem owego terminu do 40 dni i nadaniem mu charakteru prekluzyjnego. W takim układzie pojawia się jednak obawa, że niekiedy może dojść do demobilizacji organu ścigania, której będzie towarzyszyła świadomość, że czas na postępowanie sprawdzające jest stosunkowo długi. Innymi słowy, czynności, które można przeprowadzić w 20 dni, będą dokonywane w ciągu 40 dni.

Można też rozważać rozwiązanie zasadzające się na instrukcyjnym charakterze omawianego terminu, ale z możliwością przedłużenia o 10 dni w szczególnie uzasadnionych wypadkach, gdy wymaga tego niezbędność wyjaśnienia okoliczności sprawy. Aby nie dochodziło do zbyt częstego i zarazem nieuzasadnionego przedłużania postępowania sprawdzającego, należałoby wtedy ograniczyć dopuszczalność owego przedłużenia, poprzez użycie ścisłych i konkretnych sformułowań językowych i wyliczenie sytuacji, w których jest to możliwe (np. oczekiwanie na wyniki kontroli, niemożność przesłuchania osoby zawiadamiającej z uwagi na przeszkody obiektywne itd.). Jeśli termin pozostałby jednak instrukcyjny, to wówczas nadal obowiązuje reguła, że czynność dokonana po jego upływie jest skuteczna, a zatem nawet w warunkach przedłużenia mogłoby się zdarzyć, że po upływie 40 dni prowadzono by postępowanie sprawdzające. Poza tym, przyjęcie ustawowej możliwości przedłużania postępowania sprawdzającego musiałyby być raczej połączone z innym niż obecnie uregulowaniem kwestii nadzoru prokuratora nad tym postępowaniem.

Optymalnym rozwiązaniem byłoby raczej nadanie rozważanemu terminowi charakteru pozostałego terminu stanowczego, ale w ten sposób, że termin wynosiłby 35 lub 40 dni, z wyraźnym zastrzeżeniem, że w razie jego przekroczenia i niezakończenia w tym okresie postępowania sprawdzającego należy odmówić wszczęcia śledztwa lub dochodzenia. Świadomość, że upływ terminu spowoduje, że w razie nieustalenia jeszcze podstawy do wszczęcia postępowania przygotowawczego i niezakończenia wszystkich czynności należy odmówić ścigania, powinna skłaniać do sprawnego załatwiania i analizowania zawiadomień o przestępstwie. Wówczas trzeba jednak „wydłużyć” początkowy moment, od którego można wnosić skargę na bezczynność na podstawie art. 306 § 3 k.p.k., czyli przesunąć w czasie początek terminu, od którego uprawniony podmiot może tę bezczynność skarżyć. Biorąc

wszak pod uwagę, że termin czynności sprawdzających uległby ustawowemu wydłużeniu jednak minimalnie czy nieznacznie, w niewielkim stopniu doszłoby do przesunięcia tej początkowej chwili.

Jak widać – w zakresie tematyki tytułowej nie ma idealnych rozwiązań. Każda z postulowanych koncepcji ma swoje zalety i wady. Przeprowadzone wywody zdają się raczej wskazywać, że najbardziej kompromisowy charakter, uwzględniający wszystkie racje aksjologiczne zbiegające się na tle postępowania sprawdzającego, posiada ostatnie z rozważanych rozwiązań (inny termin stanowczy). Jest ono objęte ostrożną aprobatą, wyrażaną ze świadomością, że poruszona w tym opracowaniu problematyka z pewnością nadal będzie przedmiotem dyskusji.

BIBLIOGRAFIA

- Chałubek K., *Specyfika czynności sprawdzających*, Prok. i Pr. 2012, nr 9.
- Choromańska A., Porwisch M., *Zasada legalizmu a reakcja Policji na popełnione przestępstwo*, w: B. Dudzik, J. Kosowski, I. Nowikowski (red.), *Zasada legalizmu w procesie karnym*. T. 1, Lublin 2015.
- Cora S., *Podstawy społecznego obowiązku zawiadomienia o przestępstwie. Problematyka art. 304 § 1 k.p.k., art. 113 § 1 k.k.s. i art. 4 § 1 i 2 u.p.n.*, w: W. Cieślak, S. Steinborn (red.), *Profesor Marian Cieślak – osoba, dzieło, kontynuacja*, Warszawa 2013.
- Dudka K., *Zażalenie na bezczynność organu procesowego – uwagi de lege ferenda*, Prok. i Pr. 2006, nr 12.
- Gostyński Z. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz. T. II*, Warszawa 1998.
- Grajewski J., Paprzycki L.K., Płachta M., *Kodeks postępowania karnego. T. I. Komentarz do art. 1–424*, Kraków 2003.
- Grzegorzczak T., *Kodeks postępowania karnego. Komentarze Zakamyczka wraz z komentarzem do ustawy o świadku koronnym*, Kraków 2003.
- Janusz B., *Czynności sprawdzające prowadzone w stosunku do osoby podejrzewanej chronionej immunitetem w polskim procesie karnym*, RPEiS 2005, nr 4.
- Jasińska M.R., *Źródła informacji o popełnionym przestępstwie*, Szczecin 2016.
- Karaźniewicz J., *Zawiadomienie o przestępstwie jako forma inicjowania postępowania karnego – zagadnienia wybrane*, w: R. Olszewski (red.), *Artes serviunt vitae sapientia imperat. Proces karny sensu largo. Rzeczywistość i wyzwania. Księga jubileuszowa Profesora Tomasza Grzegorzczaka z okazji 70. urodzin*, Warszawa–Łódź 2019.
- Kmieciak R., *Postępowanie sprawdzające a czynności sprawdzenia „własnych informacji”*, Prok. i Pr. 2005, nr 10.
- Łupiński J., *Czas trwania postępowania sprawdzającego*, Prok. i Pr. 2011, nr 10.
- Łupiński J., *Odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego*, Prok. i Pr. 2007, nr 5.
- Marszał K., *Proces karny. Zagadnienia ogólne*, Katowice 2013.
- Młynarczyk Z., *Czynności sprawdzające i odmowa wszczęcia postępowania karnego*, Prok. i Pr. 1995, nr 5.
- Nowikowski I., *Terminy w kodeksie postępowania karnego*, Lublin 1988.
- Prusak F., *Pociągnięcie podejrzanego do odpowiedzialności w procesie karnym*, Warszawa 1973.
- Prusak F., *Postępowanie sprawdzające w nowym k.p.k.*, „Problemy Praworządności” 1971, nr 2.
- Sakowicz A. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2018.

- Skorupka J., *Krytycznie o stanowisku Sądu Najwyższego w kwestii legalności kontroli rozmów telefonicznych*, Prok. i Pr. 2011.
- Skorupka J. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Stachowiak S., *Wszczęcie postępowania przygotowawczego a czynności sprawdzające*, Prok. i Pr. 1999, nr 9.
- Stachowiak S., *Źródła informacji o popełnionym przestępstwie w polskim postępowaniu karnym*, Prok. i Pr. 2005, nr 2.
- Stefański R.A., *Zażalenie na bezczynność w zakresie rozpoznania zawiadomienia o przestępstwie*, Prok. i Pr. 2014, nr 6.
- Stefański R.A. (red.), *System Prawa Karnego Procesowego. T. X. Postępowanie przygotowawcze*, Warszawa 2016.
- Szatkowski Z., *Czynności sprawdzające w ujęciu kodeksu postępowania karnego*, „Problemy Kryminalistyki” 1970, nr 84.
- Szyprowski B., *Postępowanie sprawdzające w procesie karnym*, Prok. i Pr. 2007, nr 7–8.
- Świecki D. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz. T. 1. Art. 1–424*, Warszawa 2018.
- Tomaszewski P., *Funkcjonowanie czynności sprawdzających*, WPP 1983, nr 2.
- Tylman J., *Instytucja czynności sprawdzających w postępowaniu karnym*, Łódź 1984.
- Tylman J., *Istota i formy wszczęcia postępowania karnego w sprawach publicznoskargowych*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica” 1985, nr 22.
- Tylman J., *Postępowanie przygotowawcze w procesie karnym*, Warszawa 1998.

Wykaz skrótów czasopism użytych w artykule:

RPEiS – „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”

Prok. i Pr. – „Prokuratura i Prawo”

WPP – „Wojskowy Przegląd Prawniczy”

CHARAKTER PRAWNY TERMINU CZYNNOŚCI SPRAWDZAJĄCYCH (ART. 307 § 1 K.P.K.)

Streszczenie

Artykuł jest poświęcony zagadnieniu czynności sprawdzających poprzedzających wszczęcie postępowania karnego, służących ustaleniu zasadności lub dopuszczalności wszczęcia procesu. Autor analizuje tę problematykę z punktu widzenia kwestii dotyczącej charakteru prawnego terminu prowadzenia wspomnianych czynności. W opracowaniu przyjęto metodę dogmatyczno-prawną. Dokonano oceny obowiązującej regulacji normatywnej i sformułowano propozycje zmian. Całość rozważań ujętych w artykule jest podporządkowana postulatowi kreowania takich rozwiązań, które stanowią rezultat odpowiedniego zbilansowania ochrony dobra wymiaru sprawiedliwości oraz potrzeby poszanowania praw człowieka.

Słowa kluczowe: czynności sprawdzające, termin, proces karny, wszczęcie postępowania karnego

LEGAL NATURE OF THE TIME LIMIT FOR VERIFICATION ACTIVITIES (ARTICLE 307 § 1 CRIMINAL PROCEDURE CODE)

Summary

The article concerns the issue of verification activities which precede the institution of criminal proceedings and are aimed at determining legitimacy or admissibility of the criminal proceedings. The author focuses on the presentation of this problem from the viewpoint of the legal nature of the time limit for the said proceedings. The article adopts a dogmatic and legal method. The existing regulation has been analysed, its defects identified and amendments proposed. The general goal of the discussion is to postulate the development of solutions that would result from proper balancing of protected interests of the administration of justice and the necessity to respect human rights.

Keywords: verification activities, time limit, criminal proceedings, institution of criminal proceedings

EL CARACTER LEGAL DEL CONCEPTO DE DILIGENCIAS DE AVERIGUACIÓN (ART. 307 § 1 DEL CÓDIGO DE PROCEDIMIENTO PENAL)

Resumen

El artículo versa sobre las diligencias de averiguación que preceden la incoación del procedimiento penal. Sirven para determinar la admisibilidad de incoación del proceso. El Autor analiza esta problemática desde el punto de vista del carácter legal del plazo de la práctica de dichas diligencias. En la obra se utiliza el método dogmático-legal. Se valora la regulación normativa vigente y se propone modificaciones. Se postula crear soluciones que serán el resultado de equilibrio entre la protección del bien de justicia y la necesidad de respetar los derechos humanos.

Palabras claves: diligencias de averiguación, plazo, procedimiento penal, incoación del proceso penal

ПРАВОВОЙ ХАРАКТЕР ПРЕДЕЛЬНОГО СРОКА ДЛЯ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ПРОВЕРОЧНЫХ ДЕЙСТВИЙ (СТ. 307 § 1 УПК)

Аннотация

Статья посвящена проверочным действиям, проводимым до возбуждения уголовного дела с целью выяснения обоснованности либо допустимости уголовного производства. Автор анализирует проблему с точки зрения правового характера предельного срока для осуществления таких действий. В работе применен догматически-правовой метод. Автор приводит оценку действующих нормативных положений и формулирует предложения по их изменению. При написании статьи автор руководствовался необходимостью поиска таких правовых решений, которые позволили бы

соблюсти надлежащий баланс между интересами правосудия и необходимостью уважать права человека.

Ключевые слова: проверочные действия, предельный срок, уголовный процесс, возбуждение уголовного дела

DIE RECHTLICHE NATUR DER FRIST FÜR UNTERSUCHUNGSHANDLUNGEN (ARTIKEL 307 § 1 DER POLNISCHEN STRAFPROZESSORDNUNG)

Zusammenfassung

Der Artikel befasst sich mit der Frage der Untersuchungshandlungen, die der Einleitung eines Strafverfahrens vorangehen und die darauf abzielen, die Rechtmäßigkeit bzw. Zulässigkeit der Einleitung des Verfahrens festzustellen. Der Autor analysiert diese Problematik unter dem Gesichtspunkt der Frage nach dem rechtlichen Charakter der Frist für die Durchführung der genannten Handlungen. Zur Untersuchung der Frage wurde die dogmatisch-juristische Methode angewandt. Die geltende normative Regelung wird einer Beurteilung unterzogen und es werden Änderungsvorschläge gemacht. Alle in dem Artikel angestellten Überlegungen sind der dem Gebot der Schaffung von Lösungen untergeordnet, durch die ein entsprechendes Gleichgewicht zwischen dem Schutz des Interesses der Rechtspflege und der Notwendigkeit einer Achtung der Menschenrechte erreicht wird.

Schlüsselbegriffe: Untersuchungshandlungen, Frist, Strafverfahren, Einleitung des Strafverfahrens

NATURE JURIDIQUE DU DÉLAI POUR LES ACTIVITÉS DE VÉRIFICATION (ARTICLE 307 § 1 DU CODE DE PROCÉDURE PÉNALE)

Résumé

L'article est consacré à la question des activités de vérification précédant l'ouverture d'une procédure pénale, afin de déterminer la légitimité ou la recevabilité de l'ouverture d'un procès. L'auteur analyse cette question du point de vue de la nature juridique du délai de réalisation de ces activités. L'étude adopte une méthode dogmatique et légale. La réglementation normative actuelle a été évaluée et des modifications ont été proposées. Toutes les considérations contenues dans l'article sont subordonnées au postulat de création de solutions qui résultent d'un équilibre approprié entre la protection du bien de la justice et la nécessité de respecter les droits de l'homme.

Mots-clés : activités de vérification, délai, procès pénal, ouverture d'une procédure pénale

CARATTERE GIURIDICO DEL TERMINE DELLE ATTIVITÀ DI VERIFICA (ART. 307 § 1 DEL CODICE DI PROCEDURA PENALE)

Sintesi

L'articolo è dedicato alla questione delle attività di verifica che precedono l'avvio di un procedimento penale, finalizzate a stabilire la fondatezza o l'ammissibilità dell'avvio del procedimento. L'autore analizza tale problematica dal punto di vista della questione riguardante il carattere giuridico del termine di conduzione delle richiamate attività. Nell'elaborato si è utilizzato il metodo dogmatico-giuridico. È stata effettuata la valutazione delle regolamentazioni giuridiche vigenti ed è stata formulata una proposta di modifiche. Tutte le riflessioni contenute nell'articolo sono subordinate al postulato della creazione di tali soluzioni che costituiscano il risultato di un adeguato bilanciamento tra la tutela della giustizia e la necessità del rispetto dei diritti umani.

Parole chiave: attività di verifica, termine, procedimento penale, avvio di un procedimento penale

Cytuj jako: Koper R., *Legal nature of the time limit for verification activities (Article 307 § 1 Criminal Procedure Code)* [Charakter prawny terminu czynności sprawdzających (art. 307 § 1 k.p.k.)], „Ius Novum” 2020 (14) nr 2, s. 101–118 DOI: 10.26399/iusnovum.v14.2.2020.15/r.koper

Cite as: Koper, R. (2020) 'Legal nature of the time limit for verification activities (Article 307 § 1 Criminal Procedure Code)'. *Ius Novum* (Vol. 14) 2, 101–118 DOI: 10.26399/iusnovum.v14.2.2020.15/r.koper